Lietas arhīva Nr. AA43-0588-20/22
ECLI:LV:ADAT:2020:0319.A420282716.6.S

ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420282716
AA43-0588-19/22

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2020.gada 19.martā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Inga Juhņeviča-Knoka,
tiesneši Linda Vīnkalna un Valters Poķis

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. C/ pieteikumu par Finanšu ministrijas 2016.gada 1.augusta lēmuma Nr.12-34/50 atcelšanu, kā arī par mantisko zaudējumu (nesaņemtās darba samaksas) un morālā kaitējuma atlīdzinājumu, sakarā ar Finanšu ministrijas apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2017.gada 17.marta spriedumu daļā.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – Dienests) ģenerāldirektora 2016.gada 2.marta rīkojumu Nr.9.6-12/870 (turpmāk – Rīkojums) Dienesta Muitas pārvaldes Latgales Muitas kontroles punktu daļas Muitas kontroles punkta (turpmāk – MKP) vecākais muitas uzraugs /pers. C/ (turpmāk – pieteicējs) atbrīvots no ierēdņa amata, pamatojoties uz Valsts civildienesta likuma 41.panta 1.punkta „m" apakšpunktu, jo nespēj veikt amata pienākumus veselības stāvokļa dēļ, un to apliecina ārsta atzinums.

Ar Finanšu ministrijas (turpmāk - Ministrija) 2016.gada 1.augusta lēmumu Nr.12-34/50 (turpmāk – Lēmums) Rīkojums atzīts par tiesisku un pamatotu.

Lēmumā norādīts, ka 2015.gada 30.aprīlī arodslimību ārsts pieteicēja Obligātās veselības pārbaudes kartē (turpmāk – veselības karte) 11.punktā ir pasvītrojis „veselības stāvoklis atbilst veicamajam darbam", bet 12.punktā „Īpašas piezīmes un ieteikumi darba devējam" ir norādījis: nedrīkst strādāt ar fizisku slodzi (oriģinālā: *nedrīkst strādāt ar fiz. slodzes 4.9.1.*). Atbilstoši Ministru kabineta 2009.gada 10.marta noteikumu Nr. 219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude" (turpmāk – noteikumi Nr. 219) 1.pielikuma 4.9.1.apakšpunktam darbinieks nedrīkst strādāt ar smagumu pārvietošanu bez mehāniskām palīgierīcēm, smaguma celšanu un noturēšanu. Ar 2015.gada 11.septembra vēstuli Arodveselības, vakcinācijas un aprūpes mājas dienesta vadītāja /pers. G/ ir precizējusi arodslimību ārsta slēdzienu, norādot, ka pieteicēja veselības stāvoklis atbilst veicamajam darbam atsevišķos punktos, taču citos punktos pieteicēja veselības stāvoklis neatbilst veicamajam darbam (dota atsauce uz 4.9.1.apakšpunktu – fiziska pārslodze, smagumu pārvietošana bez mehāniskām palīgierīcēm, smaguma celšana un noturēšana).

Muitas amatpersonām nepieciešams veikt arī tādas darbības, kas saistītas ar smagumu pārvietošanu, piemēram, kravu pārbaude, izmantojot metāla stieņus un citus līdzekļus, jāpārvieto kontrabandas preces uz muitas telpām. Pieteicējs nevarēja pilnvērtīgi veikt pienākumus, ir gadījumi, kad pieteicējs atteicies tos pildīt. Konkrētajā muitas punktā ir nodarbināta cita amatpersona, kurai arī ir noteikti smaguma pārvietošanas ierobežojumi, bet viņa pienākumus pilda bez iebildumiem, iespēju robežās un nav atteikusies tos pildīt atšķirībā no pieteicēja, kurš atsaucies uz ierobežojumiem celt smagumus, kā arī uz sirds mazspēju un sāpošu kāju. Dienests ir izvērtējis un piedāvājis pieteicējam iespēju viņu nodarbināt citā vakantā amatā, bet pieteicējs nav tam atsaucies.

[2] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicējs vērsās tiesā ar pieteikumu par Lēmuma atcelšanu un zaudējumu atlīdzinājumu, norādot pieteikumā šādus apsvērumus.

[2.1] Nav ievērotas Valsts civildienesta likuma 41.panta 1.punkta „m" apakšpunkta prasības, jo nav saņemts tāds ārsta atzinums, kurā būtu konstatēts, ka pieteicējs nespēj veikt amata pienākumus veselības stāvokļa dēļ.

Atbilstoši tiesu prakses atziņām Darba likuma 101.panta pirmās daļas 7.punkts vispārīgi nosaka to, ka ir jābūt ārsta apliecinājumam par darbinieka spējām veikt noīgto darbu veselības stāvokļa dēļ. Savukārt noteikumi Nr.219 konkretizē Darba likuma 101.panta pirmās daļas 7.punkta saturu (*sk. sal. Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2012.gada*

25.oktobra spriedumu lietā Nr.SKC-1325/2012).

Valsts civildienesta likuma 41.panta 1.punkta „m" apakšpunkta prasības ir analogas Darba likuma 101.panta pirmās daļas 7.punktam, tādēļ arī šajā gadījumā, lai objektīvi izvērtētu darbinieka spējas veikt amata pienākumus veselības stāvokļa dēļ, būtu jāņem vērā noteikumu Nr.219 normas.

[2.2] Dienests un Ministrija kā uz ārsta atzinumu ir atsaukušās uz pieteicēja obligātās veselības pārbaudes kartes 12.punktā norādītajiem ierobežojumiem pārvietot smagumus, taču iestādes ir ignorējušas 11.1.apakšpunktā ietverto secinājumu par pieteicēja veselības stāvokļa atbilstību veicamajam darbam.

2015.gada 30.aprīlī arodslimību ārsts atzina, ka pieteicēja veselības stāvoklis atbilst veicamajam darbam, tikai nedrīkst strādāt fiziskas slodzes (4.9.1.apakšpunkts), bet, strādājot ar datoru, ir nepieciešamas brilles.

Pieteicēja atbrīvošana no amata ir pamatota ar noteikumu Nr.219 58.punktu, taču minētā norma būtu piemērojama tikai tad, ja pieteicēja obligātās veselības pārbaudes kartē būtu norādīts, ka nodarbinātās personas veselības stāvoklis neatbilst veicamajam darbam (obligātās veselības pārbaudes kartes 11.2.apakšpunkts).

[2.3] Lēmumā ir norāde uz to, ka pieteicējs nevar veikt vecākā muitas uzrauga amata pienākumus 13.darba vietā, taču nav izvērtēts apstāklis, ka pieteicējs kopš 2010.gada savus amata pienākumus pamatā pildīja 14.darba vietā, tikai retos gadījumos pieteicējs tika norīkots citās darba vietās.

Pieteicēja kā vecākā muitas uzrauga amata pienākumos norādīts, ka viņam ir jāveic kravas vilcienu skenēšana un skenēto attēlu analīze. Tām amatpersonām, kuras savus amata pienākumus veic tikai 13.darba vietā, šādi amata pienākumi saistībā ar skenēšanu amata aprakstā netiek norādīti.

Kā redzams no darba vietu numerācijas, organizējot darbu Latgales MKP daļā, ir izveidotas vairākas darba vietas. Darba devējam gadījumā, ja nav jānodarbina cilvēki 14.darba vietā, būtu iespēja norīkot pieteicēju maiņas laikā citā darba vietā, kur nav nepieciešams strādāt ar smagumiem bez palīgierīcēm, kā arī nav jāiet lieli attālumi kājām.

Nosūtot pieteicēju uz obligāto veselības pārbaudi, darba devējs nav norādījis, ka (izņemot smagumu pārvietošanu) pieteicējam varētu būt arī kādi citi veselībai kaitīgi darba vides apstākļi.

Noteikumu Nr.219 1.pielikuma 4.9.3.apakšpunkts paredz šādas fiziskās pārslodzes veidu: biežas kustības, ātra pārvietošanās, kas prasa izteiktu fizisku piepūli ilgāk nekā 50% no darba laika, tostarp iešana, skriešana, braukšana ar velosipēdu.

Pieteicēja ieskatā minētais apliecina to, ka 14.darba vietā šāds fiziskās pārslodzes risks nav paredzams.

[2.4] Pieteicējs atbrīvots no amata, piemērojot nelabvēlīgākas sekas nekā citiem ierēdņiem, tādējādi, pārkāpjot atšķirīgas attieksmes aizliegumu. Pieteicējs atsaucies uz Valsts civildienesta likuma 2.panta ceturto daļu, Darba likuma 7., 9.pantu un 29.panta astoto daļu. Pieteicējs uzskata, ka faktiskais viņa atbrīvošanas no amata iemesls ir nevis obligātās veselības pārbaudes kartē arodslimību ārsta norādītais atzinums, bet gan atšķirīgas attieksmes aizlieguma pārkāpums, turklāt viņš no amata atbrīvots tāpēc, ka īstenojis Darba aizsardzības likuma 18.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktās tiesības. Pieteicēja ieskatā iestāde ir pārkāpusi arī Darba aizsardzības likuma 18.panta trešajā daļā noteiktās prasības.

2015.gada 2.maijā pieteicējs bija norīkots darbam 13.darba vietā amata pienākumu veikšanai, kas saistīti ar intensīvu staigāšanu, lai gan viņa amata aprakstā kā pamata darba vieta bija noteikta 14.darba vieta (kravas vilcienu skenēšana un skenēto attēlu analīze). Tajā pašā laikā divas citas muitas amatpersonas norādītajā maiņā tika norīkotas darbam 14.darba vietā. Pieteicējs uzskata, ka ilgstoša un intensīva staigāšana nodara kaitējumu viņa veselībai. Pieteicējs ir nekavējoties nosūtījis iesniegumu muitas maiņas vadītājam /pers. K/ un viņa pienākumu izpildītājai /pers. L/ par to, ka atsakās strādāt 13.darba vietā 2015.gada 2.maijā.

2015.gada 4.maijā pieteicējs atkal tika norīkots darbam 13.darba vietā, un pieteicējs paziņojis, ka nevar veikt amata pienākumus 13.darba vietā sava veselības stāvokļa dēļ.

2015.gada 5.maijā pieteicējs nosūtījis Dienesta Muitas pārvaldes Latgales Muitas kontroles punktu daļas MKP virsuzraugam /pers. M/ iesniegumu par to, ka tiek norīkots strādāt citā darba vietā, kas nav viņa pamata darba vieta.

2015.gada septembrī pieteicējs tika norīkots 13.darba vietā amata pienākumu veikšanai, kas bija saistīti ar lielu attālumu veikšanu, ejot kājām intensīvā tempā. Pieteicējam saasinājusies gūžas deformācijas slimība, noteikta pārejoša darba nespēja no 2015.gada 28.septembra līdz 2016.gada 20.janvārim, bet 2016.gada 13.janvārī pieteicējam noteikta invaliditāte.

[2.5] Pieteicējs uzskata, ka pret viņu izvērsta mērķtiecīga kampaņa, lai atbrīvotu no amata. Atsaucoties uz aizliegumiem, kas norādīti obligātās veselības pārbaudes kartē, Dienests ir piedāvājis vakances tikai tādos amatos, kur pieteicējam nebūtu kvalitatīvai amata pienākumu pildīšanai nepieciešamās darba pieredzes un zināšanu (piemēram, nodokļu inspektors). Citu darbinieku ar tādu pašu ierakstu obligātās veselības pārbaudes kartē Dienests nodarbina, ievērojot arodslimību ārsta dotos norādījumus.

[3] Administratīvā rajona tiesa ar 2017.gada 17.marta spriedumu pieteikumu apmierināja daļēji, atceļot Lēmumu no tā pieņemšanas dienas un uzliekot pienākumu Dienestam atjaunot pieteicēju dienestā, kā arī uzliekot pienākumu Latvijas Republikai atlīdzināt pieteicējam nesaņemto darba samaksu un nodarīto morālo kaitējumu 500 *euro* apmērā. Pārējā daļā pieteikums noraidīts. Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Lietā ir strīds par to, vai ar pieteicēju ir pamatoti izbeigtas valsts civildienesta attiecības, pamatojoties uz Valsts civildienesta likuma 41.panta 1.punkta „m" apakšpunktu.

[3.2] Tiesa atsaucās uz Darba aizsardzības likuma 15.panta pirmajā daļā noteikto, kā arī uz noteikumu Nr.219 4.2.2.5.apakšpunktu, 23., 42., 44. un 46.punktu.

Pieteicējs tika nosūtīts uz ārpuskārtas veselības pārbaudi sakarā ar ilgstošu darbnespēju.

Tiesa atzina, ka obligātās veselības pārbaudes kartes veidlapas 12.punkts „Īpašas piezīmes un ieteikumi darba devējam" ārstam ir jāaizpilda, ja izmeklējamās personas veselības stāvoklis neatbilst veicamajam darbam uz noteiktu laiku, kamēr notiek ārstēšana (46.3.apakšpunkts) vai ja izmeklējamās personas veselības stāvoklis atbilst veicamajam darbam un ārstam jānorāda ieteikumi nodarbinātā veselības aizsardzībai darbavietā (45.1.apakšpunkts).

Pieteicēja obligātās veselības pārbaudes kartes 11.1.apakšpunktā ir norādīts, ka pieteicēja veselības stāvoklis atbilst veicamajam darbam, taču 12.punktā, kur jānorāda īpašas piezīmes un ieteikumi, kas jāievēro darba devējam (noteikumu Nr.219 46.3 vai 45.1.apakšpunkts), ir norādīts aizliegums nodarbināt pieteicēju darbā ar fizisko slodzi – smagumu pārvietošanu, celšanu.

Tiesa uzskatīja, ka arodslimību ārsta atzinums ir pretrunīgs un ka pieteicēja veselības stāvoklis neatbilst veicamajam darbam, ja tas saistīts ar fizisko slodzi, smagumu pārvietošanu bez mehāniskajām palīgierīcēm, smagumu celšanu un noturēšanu.

Veselības inspekcija 2016.gada 22.jūnija vēstulē Nr.5-1/20155 ir sniegusi viedokli par pieteicēja veselības stāvokļa atbilstību veicamajam darbam, norādot, ka obligātās veselības pārbaudes kartē sniegtā informācija ir pretrunīga, ka pieteicēja veselības stāvoklis neatbilst veicamajam darbam ar kaitīgiem darba vides apstākļiem, kas norādīti noteikumu Nr.219 1.pielikuma 4.9.1.apakšpunktā (smagumu pārvietošana bez mehāniskām palīgierīcēm, smagumu celšana un noturēšana).

[3.3] Tiesa, atsaucoties uz noteikumu Nr.219 58.punktu, secināja, ka Dienests ir pamatoti 2015.gada 11.maijā izdevis rīkojumu Nr.1787-p nodrošināt, ka pieteicējs neveic darbu, kas saistīts ar fizisko slodzi – smagumu pārvietošanu bez mehāniskām palīgierīcēm, smaguma celšanu un noturēšanu.

[3.4] Valsts darba inspekcija 2016.gada 13.jūlija vēstulē Nr.2016-01-04/1348 ir sniegusi viedokli, ka darba devējam ir saistošs veselības pārbaudes kartē norādītais, ka darba devējam nav tiesību darbinieku, kura veselības stāvoklis neatbilst veicamajam darbam, pielaist pie darba, ja darbā nav izslēgti konkrētie kaitīgie darba vides faktori vai īpašie apstākļi. Kā arī norāda, ka darba devējs nevar turpināt darba tiesiskās attiecības ar darbinieku konkrētajā amatā, ja darbiniekam ir ticis piedāvāts cits darbs atbilstoši darbinieka kvalifikācijai un darbinieks no tā ir atteicies.

No lietā esošās elektroniskās sarakstes izriet, ka Dienestam kā darba devējam nav bijis iespējas piedāvāt pieteicējam citu amatu Zilupes MKP, kurā būtu izslēgts riska faktors. Savukārt citos Latgales pārvaldes MKP vakantu amata vietu nav bijis. Pārējiem Dienesta piedāvātajiem amatiem pieteicējs nav piekritis. Tādējādi Dienests ir izvērtējis iespēju pieteicēju nodarbināt citā darbā, kas nav saistīts ar fizisko slodzi – smagumu pārvietošanu bez mehāniskām palīgierīcēm, smaguma celšanu un noturēšanu.

Tiesa secināja, ka Dienests pieteicēja veselības stāvokli ir saistījis ar nespēju pildīt konkrētus amata aprakstā minētos pienākumus, proti, veikt muitas fizisko kontroli atbilstoši normatīvo aktu prasībām, MKP reglamentam un darba vietu aprakstiem, īstenojot visus normatīvajos aktos noteiktos fiziskās kontroles veidus un darbības (amata apraksta 3.6.apakšpunkts), veikt muitas kontroli pasažieru vilcienos (amata apraksta 3.11.apakšpunkts). Pieteicējs 2015.gada 2. un 4.maijā ir atteicies pildīt amata pienākumus Zilupes MKP 13.darba vietā veselības stāvokļa dēļ. Līdz ar to Dienests konstatēja faktu, ka pieteicējs nav pildījis amata pienākumus, pieļāvis konkrētu darba funkciju neizpildi sava veselības stāvokļa dēļ.

[3.5] Izvērtējot Zilupes MKP darba vietu aprakstu, tiesa konstatēja, ka Zilupes MKP ir trīs darba vietas – 12., 13. un 14.darba vieta. No 14. un 13.darba vietas apraksta izriet, ka 14.darba vietā jāveic kravas vilcienu vagonu skenēšana, bet 13.darba vietā jāveic kravas vilcienu un pasažieru vilcienu muitas fiziskā kontrole, preču un personu bagāžas muitas fiziskā kontrole, personu pārbaude ar metāla detektoru, personu apskate, dokumentu noformēšana, kā arī ir jāveic darbs informācijas sistēmās. Savukārt 12.darba vietā strādājošajai muitas amatpersonai nepieciešamības gadījumā, atkarībā no maiņas darbinieku noslogotības, vilcienu un kravas plūsmu izmaiņām, muitojamo preču īpatnībām u.c. neparedzētiem apstākļiem, ir tiesības uzdot 13. un 14.darba vietā strādājošajiem veikt papildus uzdevumus citās Zilupes MKP darba vietās, ja izmaiņas ir ilgākas par 20 minūtēm, kā arī ir jāveic atbilstoši ieraksti „MKP maiņas reģistrācijas un darba uzdevumu reģistrā". Tādējādi nevar izslēgt to, ka Zilupes MKP 14.darba vietā strādājošajai muitas amatpersonai varētu tikt uzdots veikt darba pienākumus 13.darba vietā.

[3.6] No Dienesta sniegtajiem paskaidrojumiem tiesa konstatēja, ka Zilupes MKP strādā persona, kurai obligātās veselības pārbaudes kartē ir noteikts nodarbināšanas ierobežojums, kas saistīts ar fizisko slodzi – smagumu pārvietošanu bez mehāniskām palīgierīcēm, smaguma celšanu un noturēšanu. Minētā persona amata pienākumus veic Zilupes MKP 13.darba vietā, kurā ir noteikti arī pienākumi, kas saistīti ar dokumentu noformēšanu un darbu informācijas sistēmā, kā arī fizisko kontroli, kas nav saistīta ar smagumu pārvietošanu, celšanu. Šos pienākumus persona veic bez iebildumiem. Savukārt pieteicējs ir atteicies pildīt amata pienākumus 13.darba vietā. Pieteicējs nenoliedz, ka 2015.gada 2. un 4.maijā ir atteicies veselības stāvokļa dēļ pildīt amata pienākumus 13.darba vietā.

No MKP maiņas un darba uzdevumu reģistrā veiktajiem ierakstiem tiesa konstatēja, ka 2015.gada 2.maijā, kad pieteicējs ir atteicies veikt pienākumus 13.darba vietā, pieteicējs bija norīkots darbam 13.darba vietā, savukārt pārējie maiņā strādājošie muitas uzraugi bija norīkoti strādāt divās darba vietās – 12. un 13.darba vietā, 13. un 14.darba vietā. Savukārt 2015.gada 4.maijā muitas uzraugs, kurš bija norīkots darbam 14.darba vietā, bijis norīkots arī 13.darba vietā.

Rīkojums par pieteicēja nodarbināšanas ierobežojumiem izdots 2015.gada

11.maijā. Atbilstoši pieteicēja paskaidrotajam līdz 2015.gada septembrim, 2016.gada janvārī un līdz atbrīvošanai no amata pieteicējs bijis nodarbināts 14.darba vietā. Pierādījumus par pretējo Dienests nav iesniedzis.

Tiesa atzina, ka lietā nav atrodams pamatojums, kāpēc pieteicēju nebūtu iespējams nodarbināt 14.darba vietā, ņemot

vērā, ka pēc rīkojuma par pieteicēja nodarbināšanas ierobežojumiem pieteicējs ir ticis nodarbināts tieši 14.darba vietā vairākus mēnešus, un kādēļ pieteicēju nebija iespējams nodarbināt 13.darba vietā, uzdodot pieteicējam pildīt tos amata pienākumus, kas nav saistīti ar smagumu pārvietošanu bez mehāniskām palīgierīcēm, smagumu celšanu un noturēšanu, ievērojot to, ka citai amatpersonai šāda iespēja tiek nodrošināta.

Dienests paskaidrojis, ka 14.darba vietā skeneris nav darbojies 2015.gada 2. un 4.maijā, taču lietā nav informācijas, ka šādas problēmas būtu regulāras, lai varētu secināt, ka 14.darba vietā pieteicējam regulāri nav iespējams veikt savus darba pienākumus.

Lietā nav informācijas par to, ka pieteicējs vēl kādos citos gadījumos būtu atteicies pildīt darba pienākumus (izņemot 2015.gada 2. un 4.maiju).

Tiesa secināja, ka lietā konstatētajos apstākļos pieteicējs salīdzinājumā ar citu muitas amatpersonu, kurai ir noteikts analogs nodarbināšanas ierobežojums, ir nostādīts nevienlīdzīgā situācijā, jo citai personai Zilupes MKP tiek nodrošināta iespēja veikt amata pienākumus, kas nav saistīti ar fizisko slodzi – smagumu celšanu bez mehāniskām palīgierīcēm, pārvietošanu un noturēšanu, proti, citai amatpersonai ir atļauts veikt darbu savu iespēju robežās. Lietā nav iesniegti pierādījumi, kas apstiprinātu to, ka pieteicējs nevar tikt nodarbināts 14.darba vietā un 13.darba vietā, veicot amata pienākumus, kas nav saistīti ar noteikto nodarbināšanas ierobežojumu.

Tādējādi tiesa atzina, ka Dienests ir nepamatoti atzinis, ka pieteicēju nav iespējams nodarbināt, ievērojot noteikto nodarbināšanas ierobežojumu. Līdz ar to pieteicēja atbrīvošana no ierēdņa amata, pamatojoties uz Valsts civildienesta likuma 41.panta 1.punkta „m" apakšpunktu, ir atzīstama par prettiesisku.

[3.7] Tiesa atsaucās uz Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Atlīdzināšanas likums) 7.panta pirmo daļu un 12.panta piekto daļu.

Tā kā Lēmums ir atzīstams par prettiesisku, ir iestājies zaudējumu atlīdzināšanas pamats un pieteicējam ir tiesības uz nesaņemtās darba samaksas izmaksu. Nesaņemtās darba samaksas aprēķinā jāņem vērā, ka atbilstoši Atlīdzināšanas likuma 21.[1]panta otrajai daļai ar šajā likumā lietoto terminu „darba samaksa", ja runa ir par personām, uz kurām attiecas Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likums, saprot terminu „atlīdzība" Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma izpratnē. Uz Dienesta kā tiešās pārvaldes iestādes amatpersonām norādītais likums attiecas (likuma 2.panta pirmās daļas 12.punkts).

Atsaucoties uz Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma 3.panta pirmo daļu un tiesu praksē nostiprinātajām atziņām, tiesa norādīja, ka nesaņemtās darba samaksas aprēķinā jāņem vērā visas darba samaksu veidojošās komponentes. Vienlaikus nesaņemtās darba samaksas summā ietilpst tikai tādas atlīdzības, kuras persona noteikti būtu saņēmusi, piemēram, mēnešalga un likumā noteiktās piemaksas, bet ne atlīdzības, kuru izmaksa ir atkarīga no faktiski veiktā darba vai kuru izmaksa nav pietiekami skaidri prognozējama, piemēram, prēmijas, kas tiek piešķirtas atkarībā no personas darba novērtējuma, vai neparedzētas naudas balvas (*sk. sal. Augstākās tiesas 2012.gada 17.augusta sprieduma lietā Nr.SKA-540/2012 11.2.apakšpunktu*). Turklāt jāņem arī vērā, ka saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 12.panta piekto daļu un 21.[1]pantu nesaņemtā darba samaksa izmaksājama, atrēķinot no tās budžetā ieskaitāmos nodokļus.

Līdz atbrīvošanai no ierēdņa amata pieteicējs pildīja Dienesta Muitas pārvaldes Latgales Muitas kontroles punkta daļas MKP vecākā uzrauga amata pienākumus. Līdz ar to uz pieteicēju ir attiecināms Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likums, attiecīgi atlīdzinājums par nesaņemto darba samaksu ir nosakāms, ievērojot minētā likuma 3.panta pirmajā daļā noteikto. Pieteicējam kā mantiskais zaudējums ir atlīdzināma viņa nesaņemtā darba samaksa par laika periodu no atbrīvošanas no ierēdņa amata dienas līdz atjaunošanai valsts civildienestā.

Tiesa atsaucās uz Atlīdzināšanas likuma 4., 5., 6. un 9.pantu, kā arī uz 11.panta trešajā daļā noteikto.

Vērtējot morālā kaitējuma atlīdzinājumu, pieteicēja tiesību aizskārumu tiesa atzina par būtisku, jo Lēmums tika izpildīts, proti, pieteicējs tika atbrīvots no ierēdņa amata. Tiesa uzskatīja, ka ar Lēmumu pieteicējam ir nodarīts tāds morālais kaitējums, kas ir atlīdzināms.

Atsaucoties uz Administratīvā procesa likuma 94.panta ceturtajā daļā noteikto, kā arī uz Atlīdzināšanas likuma 14.panta pirmajā, trešajā un ceturtajā daļā noteikto, tiesa izvērtēja pieteicēja paskaidrojumus nodarīto morālo kaitējumu un atzina, ka pieteicējam nodarītais morālais kaitējums ir būtisks. Tiesai neradās šaubas par to, ka prettiesiska valsts civildienesta attiecību izbeigšana pieteicējam radīja negatīvu psiholoģisko spriedzi un pārdzīvojumus. Tiesas ieskatā pieteicējam nodarītā kaitējuma būtiskumu pamato arī tas, ka pieteicējam ir 59 gadi, līdz ar to viņa iespēja konkurēt darba tirgū ir ierobežota, jo atrast darbu šādā vecumā ir grūti. Tiesa ņēma vērā pieteicēja Dienestā nostrādāto laika periodu. Pārdzīvojumus veicinājis arī apstāklis, ka tika zaudēti ienākumi (darba alga), kā arī neziņa par to, kā situācija atrisināsies, kādi iztikas līdzekļi būs nākotnē. Nosakot morālā kaitējuma apmēru, tiesa ņēma vērā spriedumā konstatētos apstākļus, kas rada šaubas par godprātīgu Dienesta rīcību, kas nav savienojama ar valsts pārvaldē nostiprināto labas pārvaldības principu.

Tiesa, izvērtējot citās administratīvajās lietās piespriestā morālā kaitējuma

atlīdzinājuma apmērus, secināja, ka pieteicējam nodarītais morālais kaitējums ir atlīdzināms naudas izteiksmē 500 *euro* apmērā.

[4] Par Administratīvās rajona tiesas 2017.gada 17.marta spriedumu daļā, ar kuru pieteikums apmierināts, Ministrija iesniedza apelācijas sūdzību, norādot šādus apsvērumus.

[4.1] Dienesta Muitas pārvaldes elektroniskajā vēstulē ir norādīts pamatojums, kāpēc pieteicēju nevar nodarbināt Latgales Muitas kontroles punktu daļas MKP.

[4.2] Pieteicējs un otra muitas amatpersona nav salīdzināmā situācijā, jo izvērtējums par pieteicēja spēju veikt amata pienākumus, kā arī lēmums par ierobežojumu noteikšanu pieteicējam ir pieņemts vēlākā laika periodā.

[4.3] Tiesa ir nepamatoti uzlikusi pienākumu atlīdzināt pieteicējam nesaņemto darba samaksu, jo pieteicējs pieteikumā tiesai nebija lūdzis viņu atjaunot darbā Dienesta Muitas pārvaldes Latgales MKP vecākā muitas uzrauga amatā. Turklāt tiesa sprieduma rezolutīvajā daļā nav uzlikusi pienākumu atjaunot pieteicēju amatā Dienestā.

[4.4] Morālā kaitējuma patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums var būt iestādes rakstveida vai publiska atvainošanās.

[5] Dienests iesniedzis paskaidrojumu, ka pievienojas Ministrijas apelācijas sūdzībā norādītajiem argumentiem.

[6] Pieteicējs rakstveida paskaidrojumā norādījis, ka pirmās instances tiesas spriedumu uzskata par tiesisku un pamatotu.

[7] Izskatījusi lietu apelācijas kārtībā, Administratīvā apgabaltiesa ar 2017.gada 3.jūlija spriedumu pieteicēja pieteikumu daļēji apmierināja, atceļot Lēmumu, uzliekot pienākumu mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas atjaunot pieteicēju Dienestā, kā arī uzliekot pienākumu atlīdzināt pieteicējam nesaņemto darba samaksu un nodarīto morālo kaitējumu 500 *euro* apmērā. Pārējā daļā pieteikums noraidīts.

Ministrija par Administratīvās apgabaltiesas 2017.gada 3.jūlija spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību.

Ar Senāta 2019.gada 3.decembra spriedumu Nr.SKA-326/2019 atcelts Administratīvās apgabaltiesas 2017.gada 3.jūlija spriedums un lieta nosūtīta jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesai.

[8] Pieteicējs 2020.gada 28.janvārī iesniedzis apgabaltiesā papildu paskaidrojumu lietā, norādot šādus apsvērumus.

[8.1] Senāts 2019.gada 3.decembra spriedumā neatbilstoši ir novērtējis lietas apstākļus un pieteicēja paskaidrojumus. Pieteicējs 2015.gada 2. un 4.maijā atteicās pildīt amata pienākumus 13.darba vietā nevis tāpēc, ka tie bija saistīti ar fizisko slodzi smagumu pārvietošanā, bet tāpēc, ka tie bija saistīti ar fiziskās pārslodzes veidu, kas minēts noteikumu Nr. 219 1.pielikuma 4.9.3.apakšpunktā. Šis darba vides risks nepamatoti nebija identificēts iestādes darba vides novērtējumā, nebija iekļauts obligātās veselības pārbaudes kartē un netika vērtēts.

[8.2] Senāts spriedumā ir norādījis, ka iestādei nav jāpakārtojas apstāklim, ka pieteicējs nevēlas vai viņa veselības stāvoklis neļauj pilnvērtīgi veikt kādu amata aprakstā noteiktu pienākumu. Pieteicējs uzskata, ka iestāde no šāda principa piemērošanas var atteikties atbilstoši Darba aizsardzības likuma 4.panta pirmās daļas 3.punktā un Padomes 1989.gada 12.jūnija direktīvas 89/391/EEK par pasākumiem, kas ieviešami, lai uzlabotu darba ņēmēju drošību un veselības aizsardzību darbā 6.panta trešās daļas „b" punktā noteiktajam.

[8.3] Gan nosūtot pieteicēju uz obligāto veselības pārbaudi, gan to veicot, gan aizpildot obligātās veselības pārbaudes karti Dienests un arodslimību ārsts ir pieļāvuši virkni noteikumu Nr. 219 prasību pārkāpumu. Līdz ar to 2014.gada 26.jūnija obligātās veselības pārbaudes karte atzīstama par prettiesisku.

[8.4] Gan pieteicēja, gan cita ierēdņa veselības stāvokļi ir līdzīgi un abas obligātās veselības pārbaudes kartes aizpildītas analoģiski. Nav pamatots Ministrijas kasācijas sūdzībā norādītais, ka pastāvošo apstākļu dēļ Dienestam bija jāatlaiž viena no personām. Pieteicējs ar otru personu nekad vienlaicīgi nav veicis darba pienākumus vienā un tajā pašā maiņā un darba vietā. Tāpēc objektīvus apstākļus atlaišanai pietiecējs nesaskata. Ministrija norādījusi, ka pieteicējs, nevis otra persona tika atlaista, jo otra persona bez iebildumiem pildījusi vadītāju rīkojumus. Taču pieteicējs mēģināja realizēt un aizstāvēt savas Darba aizsardzības likumā noteiktās tiesības. Tāpēc pieteicējs uzskata, ka pret viņu tika realizēts nevienlīdzīgas attieksmes princips.

[9] Dienests 2020.gada 17.februārī iesniedzis papildu paskaidrojumu lietā, norādot šādus apsvērumus.

[9.1] Pieteicēja amats bija Dienesta Muitas pārvaldes Latgales Muitas kontroles punkta daļas MKP vecākais muitas uzraugs un minētais amats nav piesaistīts konkrētai darba vietai. Saskaņā ar amata aprakstu un darba vietas aprakstu pieteicēju varēja norīkot veikt gan 14.darba vietas, gan 13.darba vietas pienākumus. Tāpat nepieciešamības gadījumā, lai nodrošinātu MKP darbības nepārtrauktību, 14.darba vietā norīkotu muitas amatpersonu var papildus norīkot veikt 13.darba vietas amata pienākumus. Gadījumā, ja rentgeniekārta nedarbojas, būtu neloģiski Dienestam pieļaut dīkstāve MKP, jo nodarbinātais konkrētā darba vietā norādītos pienākumus atsakās veikt.

[9.2] Attiecībā uz pieteicēja atsauci uz Darba aizsardzības likuma un direktīvas normām, Dienests paskaidro, ka Dienests izvērtēja pieteicēja nodarbināšanas iespējas citos vakantos amatos, kā arī izteica pieteicējam attiecīgus piedāvājumus.

[9.3] Pieteicējs tika nosūtīts veikt veselības pārbaudi ārstniecības iestādē, ar kuru Dienestam bija noslēgts līgums. Turklāt pieteicējs vairakkārt bija izvairījies no veselības pārbaudes veikšanas. Dienests bija atbilstoši aizpildījis obligātās veselības pārbaudes karti un pieteicējam bija izsniegti divi tās eksemplāri. Dienests nenosaka ārstu speciālistu apmeklēšanas secību un aptaujas lapas aizpildīšanu obligātās veselības pārbaudes laikā. Dienests no ārstniecības iestādes saņem apstrādātu un noslēgtu dokumentāciju.

No obligātās veselības pārbaudes kartes 12.punktā norādītā nepārprotami izriet, ka pieteicēja veselības stāvoklis neatbilst veicamajam darbam, ja tas saistīts ar fizisko slodzi. To apstiprina arī Veselības inspekcijas 2016.gada 22.jūnija vēstulē norādītais. Atbilstoši muitas darba specifikai, lai nodrošinātu muitas darba nepārtrauktību var būt nepieciešamība norīkot pieteicēju darba 13.darba vietā.

[9.4] Pieteicējs salīdzinājumā ar citu muitas amatpersonu, kurai ir noteikts analogs nodarbināšanas ierobežojums, neatrodas nevienlīdzīgā situācijā, jo lēmums par ierobežojumu noteikšanu pieteicējam un izvērtējums par viņa spējām veikt amata pienākumus nav veikts vienā laika periodā. Turklāt atšķirībā no pieteicēja nav konstatējams, ka cita muitas amatpersona būtu atteikusies veikt amata ienākumus.

[10] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu apgabaltiesa lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[11] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 302.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā.

Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka Administratīvās rajona tiesas 2017.gada 17.marta spriedumu Ministrija ir pārsūdzējusi daļā, ar kuru atcelts Lēmums, uzlikts pienākums Dienestam atjaunot pieteicēju Dienestā, kā arī uzlikts pienākums atlīdzināt pieteicējam nesaņemto darba samaksu un nodarīto morālo kaitējumu 500 *euro* apmērā. Līdz ar to apelācijas instances tiesa pārbaudīs pieteicēja pieteikuma pamatotību šajā daļā.

Administratīvās rajona tiesas 2017.gada 17.marta spriedums daļā, ar kuru noraidīts pieteicēja pieteikums, ir stājies spēkā.

[12] Pārbaudījusi lietas materiālus un lietas dalībnieku argumentus, Administratīvā apgabaltiesa secina, ka Ministrijas apelācijas sūdzība ir pamatota, bet pieteicēja pieteikums ir noraidāms.

[13] Pieteicējs ar Lēmumu (Rīkojumu) ir atbrīvots no valsts civildienesta ierēdņa amata, pamatojoties uz Valsts civildienesta likuma 41.panta 1.punkta „m" apakšpunktu, kas noteic, ka valsts civildienesta attiecības izbeidzas, ja ierēdnis ar iestādes vadītāja lēmumu tiek atbrīvots no ierēdņa amata sakarā ar to, ka nespēj veikt amata pienākumus veselības stāvokļa dēļ, un to apliecina ārsta atzinums.

Lietā ir strīds par pieteicēja veselības stāvokļa atbilstību amata pienākumu veikšanai, vai to apliecina atbildošs ārsta atzinums, un secīgi, vai ar pieteicēju tiesiski un pamatoti izbeigtas valsts civildienesta attiecības.

[14] Pieteicējs ieņēma Dienesta Muitas pārvaldes Latgales Muitas kontroles punktu daļas MKP vecākais muitas uzrauga amatu. Minētā amata pienākumi noteikti amata aprakstā (*lietas 1.sējuma 52.-54.lapa*), kas cita starpā noteic pienākumu veikt transportlīdzekļu un kravu pārbaudi ar kravu skeneri (amata apraksta 3.2.apakšpunkts); muitas fizisko kontroli atbilstoši normatīvo aktu prasībām, MKP reglamentam un darba vietu aprakstiem, īstenojot visus normatīvajos aktos noteiktos fiziskās kontroles veidus un darbības (amata apraksta 3.6.apakšpunkts); veikt mantu apskati un izņemt mantas un dokumentus, kuri ir pārkāpuma priekšmets vai izdarīšanas rīks (amata apraksta 3.10.apakšpunkts); veikt muitas kontroli pasažieru vilcienos (amata apraksta 3.11.apakšpunkts); saskaņā ar MKP muitas maiņas vadītāja uzdevumiem un norādījumiem veikt citus MKP reglamentam un amata kompetencei atbilstošus uzdevumus (3.25.apakšpunkts).

Dienesta Muitas pārvaldes Latgales Muitas kontroles punktu daļas Terehovas MKP 0722 un Zilupes MKP 0723 darba vietas apraksts (*lietas 1.sējuma 55.-108.lapa*) noteic Terehovas MKP un Zilupes MKP strādājošo muitas amatpersonu veicamos pienākumus konkrētās MKP darba vietās.

Izvērtējot amata aprakstā un MKP darba vietu aprakstā norādītos pienākumus, apgabaltiesa konstatē, ka, lai gan MKP ir noteiktas konkrētas darba vietas un darba vietu aprakstos ir sīkāk noteikti veicamie pienākumi katrā no tām, Latgales Muitas kontroles punktu daļas MKP vecākā muitas uzrauga amats nav piesaistīts konkrētai darba vietai un persona nav iecelta MKP muitas uzrauga amatā konkrētā MKP darba vietā. Atbilstoši dienesta vajadzībām, lai nodrošinātu efektīvu Dienestu funkciju izpildi, MKP vecākais muitas uzraugs maiņā tiek norīkots konkrētā darba vietā veicamo pienākumu izpildei. Tādējādi MKP vecāko muitas uzraugu ir tiesības norīkot, piemēram, gan Zilupes MKP 13.darba vietas pienākumu izpildei, gan citā maiņā Zilupes MKP 14.darba vietas pienākumu izpildei. Turklāt ir paredzēts, ka nepieciešamības gadījumā, 13. vai 14.darba vietā norīkotai muitas amatpersonai var uzdot veikt papildus darba uzdevumus citās MKP darba vietās.

Ievērojot minēto un Dienesta paskaidrojumos norādīto, apgabaltiesa secina, ka pieteicēja amata pamatpienākumi saskaņā ar amata aprakstu ietvēra ne tikai transportlīdzekļu un kravu pārbaudi ar kravu skeneri (pamatā Zilupes MKP 14.darba vietā veicamie pienākumi), bet arī muitas fiziskās kontroles veikšanu (Zilupes MKP 13.darba vietā veicamie pienākumi) un citu pienākumu izpildi, kas prasa fizisku piepūli - smagumu pārvietošanu bez mehāniskām palīgierīcēm, smaguma celšanu un noturēšanu. Lai gan pieteicējs 2015.gada 3.augusta vēstulē Dienestam, apstrīdēšanas iesniegumā Ministrijai un paskaidrojumos tiesai norādījis, ka ilgstošā laika periodā pieteicējs pamatā tika norīkots MKP 14.darba vietas pienākumu izpildei, kur nebija jāpārvieto smagumi, un tikai atsevišķos gadījumos MKP 13.darba vietas pienākumu izpildei, tas nemaina apstākli, ka šie visi bija pieteicēja ierēdņa amata aprakstā noteiktie amata pienākumi, kuru izpildei Dienests pieteicēju bija tiesīgs norīkot, ņemot vērā dienesta apstākļus.

Kā to šajā lietā jau atzinis Senāts, ierēdņu pienākumu noteikšana un sadale ir valsts pārvaldes kompetencē, kuru tiesa pēc būtības kontrolēt nevar. Turklāt Senāts nesaskatīja pamatu secinājumam, ka šie pienākumi būtu iekļauti nepamatoti (*sk. Senāta 2019.gada 3.decembra sprieduma Nr.SKA-326/2019 šajā lietā 7.punktu*).

[15] Dienests, ņemot vērā visus pieteicēja amata aprakstā iekļautos pienākumus un nosūtot pieteicēju uz ārpuskārtas

veselības pārbaudi, obligātās veselības pārbaudes kartē (*lietas 1.sējuma 17.lapa*) kā veselībai kaitīgo darba vides apstākli (faktoru) varēja un tam vajadzēja iekļaut arī smagumu pārvietošanu (noteikumu Nr. 219 1.pielikuma 4.9.1.apakšpunkts).

Savukārt, saņemot arodslimību ārsta atzinumu par pieteicēja veselības stāvokļa atbilstību, iestāde nevarēja ignorēt, bet tai bija jāņem vērā, ka kartē ir ne tikai pie veselības stāvokļa novērtējuma norādīts, ka pieteicēja veselības stāvoklis atbilst veicamajam darbam (kartes 11.1.apakšpunkts), bet arī pie īpašajām piezīmēm un ieteikumiem atzīmētais ieraksts „*nedrikst strādāt ar fiz. slodzes (4.9.1.)*" (kartes 12.punkts).

Apgabaltiesa piekrīt pieteicējam, ka minētajā ierakstā ir pieļautas gramatiskas kļūdas. Taču, novērtējot minēto ierakstu kopsakarā, ir saprotama tā būtība un arodslimību ārsta norādītais, ka pieteicējs nedrīkst strādāt fiziskas slodzes, kas attiecas uz noteikumu Nr. 219 1.pielikuma 4.9.1.apakšpunktā minēto kaitīgo darba vides faktoru - smagumu pārvietošanu bez mehāniskām palīgierīcēm, smaguma celšanu un noturēšanu.

Senāts ir norādījis, ka šāds ieraksts liedza iestādei norīkot pieteicēju veikt pienākumus, kas saistīti ar smagumu celšanu, pat ja pieteicējs būtu vēlējies tādus pildīt (*sk. Senāta 2019.gada 3.decembra sprieduma Nr.SKA-326/2019 šajā lietā 8.punktu*).

Ārsta norādīto frāzi „nedrīkst strādāt fiziskas slodzes", iekļaujot norādi (4.9.1.), nevar tulkot kā vispārīgos ieteikumus darba vides sakārtošanai. Pirmkārt, kā izriet no lietas materiāliem, muitas darba specifika ir tāda, ka iepriekš nevar paredzēt, kāda krava būs jāpārbauda, vai un kādas kontrabandas preces tiks ievestas. Līdz ar to gadījumus, kad darba vietā ir jācilā smagumi, praktiski ir grūti vai pat neiespējami novērst. Otrkārt, frāze „nedrīkst strādāt fiziskas slodzes" acīmredzami ir attiecināta uz pašu pieteicēju, proti, ka persona, par kuru veselības kartē dots atzinums, nedrīkst veikt pienākumus, kur nepieciešama fiziska piepūle. Senāts nesaskatīja, ka ārsta norādījums „nedrīkst strādāt fiziskas slodzes" varētu tikt uzskatīts par kādu no noteikumu Nr. 219 44.punktā ietverto „veselības stāvokļa, kas atbilst veicamajam darbam" precizējumu. Ja ārsts ir uzrakstījis „nedrīkst", šādā situācijā to nevar uzskatīt kā faktoru, kas nav saistīts ar esošā veselības stāvokļa pasliktināšanos (44.2.apakšpunkts). Tāpat to nevar uzskatīt kā gadījumu, kad faktora izraisītie veselības traucējumi vērtējami kā viegli vai vienkārši novēršami, izmantojot aizsardzības līdzekļus, un darba turpināšana norādītajos darba apstākļos nav saistāma ar būtisku, neatgriezenisku veselības traucējumu vai komplikāciju attīstību (44.4.apakšpunkts). Tas ir imperatīvs norādījums, kas nepieļauj pieteicēja nodarbināšanu fiziskas piepūles apstākļos (*sk. turpat 9.punktu*).

[16] Pieteicējs papildu paskaidrojumos apgabaltiesai ir norādījis uz Dienesta un ārstniecības iestādes pieļautiem noteikumu Nr.219 normu pārkāpumiem pieteicēja nosūtīšanā uz obligāto veselības pārbaudi, veselības pārbaudes veikšanā un kartes izsniegšanā.

Izvērtējot pieteicēja norādītos apstākļus, apgabaltiesa nekonstatē Dienesta rīcībā tādus procesuālus pārkāpumus, kas būtu uzskatāmi par būtiskiem jeb tādiem, kas padarītu par prettiesisku un nepamatotu obligātās veselības pārbaudes kartē ietverto ārsta atzinumu.

Noteikumi Nr.219 normas neliedz Dienestam nosūtīt ierēdni uz konkrētu iestādi (SIA „Možums-1") veselības pārbaudes veikšanai. Ņemot vērā, ka saskaņā ar Darba aizsardzības likuma 15.panta otro daļu Dienestam ir jāsedz izdevumi, kas saistīti ar nodarbināto obligātām veselības pārbaudēm, kā arī Dienestam ir jānodrošina tiesiska un lietderīga valsts budžeta līdzekļu izlietošana, Dienests bija tiesīgs nosūtīt pieteicēju veikt veselības pārbaudi iestādē, ar kuru Dienestam ir līgums. Pieteicēja nosūtīšanas uz obligāto veselības pārbaudi process atbilst Dienestā apstiprinātajai shēmai *(lietas 1.sējuma 36.-37.lapa*). Ņemot vērā, ka pieteicējam obligātā veselības pārbaude tika veikta, kā arī Dienests ir saņēmis aizpildītu pieteicēja obligātās veselības pārbaudes kartes eksemplāru, šajā lietā nav izšķirošas nozīmes, vai sākotnēji pieteicējam tika izsniegti divi kartes eksemplāri un vai aizpildīto veselības karti Dienests saņēma ar pieteicēja starpniecību. Pretēji pieteicēja norādītajam, apgabaltiesa nekonstatē noteikumu Nr.219 23. un 25.punkta pārkāpumus obligātās veselības pārbaudes kartes aizpildīšanā, jo kartes 6.punktā ir ar vārdiem norādīti darba vidē pastāvošie veselībai kaitīgie darba vides faktori, bet 10.punktā ir norādīts iemesls, kādēļ nepieciešama ārpuskārtas veselības pārbaude, un pēc būtības tas atbilst noteikumu Nr.219 4.2.2.5.apakšpunktā noteiktajam.

Tāpat apgabaltiesa uzskata, ka konkrētajā gadījumā arī pieteicēja minētais par ārstu speciālistu apmeklēšanas secības un aptaujas lapas aizpildīšanas kārtības neatbilstību noteikumos Nr.219 noteiktajam nenorāda, ka ir pieļauti būtiski pārkāpumi pieteicēja veselības stāvokļa novērtējumā. Apgabaltiesa ņem vērā, ka pieteicējs veica obligāto veselības pārbaudi 2014.gadā, ārsta atzinums saņemts 2015.gadā, bet šādus apsvērumus par pieļautiem pārkāpumiem pieteicējs norāda tikai apgabaltiesai, sniedzot papildu paskaidrojumus lietā 2020.gadā. Tas ļauj apšaubīt, ka šādi pārkāpumi patiesi ir pieļauti un pieteicējs tos ir uzskatījis par būtiskiem un atzinumu par viņa veselības stāvokli ietekmējošiem. Turklāt pieteicējs nav izteicis iebildumus pēc būtības par arodslimību ārsta sniegto veselības stāvokļa novērtējumu, ka pieteicējs nedrīkst strādāt attiecīgu fiziskas slodzes darbu. Arī apgabaltiesa nesaskata pamatu apšaubīt šo veselības pārbaudes kartē ietverto ārsta atzinumu, novērtējot to kopsakarā ar iestādes sniegtajiem paskaidrojumiem par pieteicēja saslimšanām, kas bija pamatā šāda atzinuma sniegšanai (*lietas 1.sējuma 172.-173.lapa*), un to, ka pieteicējam no 2016.gada janvāra ir noteikta invaliditāte sakarā ar konstatētajiem izteiktiem ierobežojumiem fiziskas slodzes veikšanai (*lietas 1.sējuma 26.lapa un 2.sējuma 59.lapa*).

Secīgi, nav pamats atzīt konkrēto obligātās veselības pārbaudes karti un tajā ietverto arodslimību ārsta atzinumu par prettiesisku. Dienests pamatoti karti un tajā ietverto atzinumu ir ņēmis vērā, lemjot par Valsts civildienesta likuma 41.panta 1.punkta „m" apakšpunkta piemērošanu, jo no kartes pietiekami saprotami izriet, ka pieteicējs nedrīkst veikt pienākumus ar veselībai kaitīgo darba vides faktoru, kaut arī ārsts ir pasvītrojis „veselības stāvoklis atbilst veicamajam darbam", un pieteicēja amata pienākumi ir saistīti ar minēto faktoru.

[17] Ievērojot minēto, apgabaltiesa secina, ka pieteicējs veselības stāvokļa dēļ nespēj veikt amata pienākumus, kas saistīti ar smagumu celšanu vai pārvietošanu, un to apliecina ārsta atzinums.

Tālāk izvērtējams, vai Dienestam bija pienākums šādos apstākļos pieteicēju pārcelt uz citu amatu (darba vietu), nevis izbeigt valsts civildienesta attiecības ar pieteicēju, pamatojoties uz Valsts civildienesta likuma 41.panta 1.punkta „m" apakšpunktu.

[18] Pieteicējs ir norādījis, ka Dienestam bija iespējams pieteicēju nodarbināt tajās Latgales Muitas kontroles punktu daļas MKP darba vietās, kurās nav šāds veselībai kaitīgais darba vides faktors, jo cita muitas amatpersona (/pers. A0/), kurai ir noteikts tāds pats nodarbināšanas ierobežojums, joprojām turpina darbu Zilupes MKP. Tādējādi pieteicēja ieskatā attiecībā uz viņu ir pieļauta diskriminējoša jeb nevienlīdzīga attieksme.

Kā jau apgabaltiesa norādīja iepriekš, Senāts ir atzinis, ka ierēdņa pienākumu noteikšana un sadale ir valsts pārvaldes kompetencē, kuru tiesa pēc būtības kontrolēt nevar. Savukārt iestādei nav jāpakārtojas apstāklim, ka ierēdņa veselības stāvoklis neļauj pilnvērtīgi veikt kādu amata aprakstā iekļautu pienākumu, iestāde var rēķināties, ka ierēdni var norīkot amata aprakstā noteikto pienākumu veikšanai.

Tas nozīmē, ka iestādei ir arī rīcības brīvība, norīkojot ierēdni amata aprakstā noteikto pienākumu izpildei MKP darba vietās. Savukārt tiesai nav samērīgs pamats prasīt Dienestam sniegt izvērstu pamatojumu, kāpēc pagātnē konkrētā dienā ierēdnis ir norīkots veikt amata aprakstā noteiktos pienākumus konkrētā MKP darba vietā, vai un kāpēc nebija iespējams ierēdni nodarbināt citā MKP darba vietā. Tāpat tiesa nevar noteikt kā Dienestam organizēt valsts pārvaldes funkciju izpildi un kurā darba vietā pieteicējs ir norīkojams amata pienākumu izpildei.

Apgabaltiesa arī nesaskata, ka tāda darba organizācija, ka muitas amatpersonai tiek uzdots pildīt amata pienākumus dažādās darba vietās vai citā darba vietā nekā iepriekš bija noteikts, būtu nepamatota.

Muitas kontrole ir būtiska valsts funkcijas īstenošana un skar būtisku sabiedrisku interesi. Valsts pārvaldei ir jābūt efektīvai gan no organizācijas, gan funkciju veikšanas viedokļa. Tas nozīmē arī cilvēkresursu efektīvu izmantošanu. Apgabaltiesa piekrīt Ministrijas un Dienesta argumentācijai, ka muitas darba specifika ir tāda, ka iepriekš nevar prognozēt, kāda krava būs jāpārbauda, vai un kādas kontrabandas preces tiks ievestas. Tāpat Dienestam ir jānodrošina atbilstoša muitas kontrole arī situācijā, kad rentgeniekārtas nedarbojas. Tādējādi muitas funkciju un uzdevumu nepārtrauktai un efektīvai izpildei ir nepieciešama elastīga muitas amatpersonu norīkošana attiecīgo pienākumu izpildei un secīgi nav acīmredzami nepamatoti muitas amatpersonu norīkot dažādu amata pienākumu izpildei dažādās darba vietās. Apgabaltiesai nav šaubu, ka, ņemot vērā Dienesta funkcijas un uzdevumus, muitas amatpersonas ir pakļauti augstam korupcijas riskam. Tāpēc korupcijas risku novēršanai papildus arī muitas amatpersonām nepieciešams nodrošināt darba uzdevumu un darba vietu maiņu (*https://www.vid.gov.lv/lv/korupcijas-kontroles-pasakumi-vid*). Dienestam, lai nodrošinātu efektīvu muitas funkciju un uzdevumu izpildi, ir jāņem vērā arī dažādi citi ar cilvēkresursu izmantošanu nesaraujami faktori (piemēram, kopumā attiecīgajā brīdī MKP pieejamie cilvēkresursi, amatpersonu komandējumi, darbnespējas, zināšanas un prasmes konkrētu pienākumu izpildē u.tml.). Tas norāda, ka Dienestam ir jāveic komplekss konkrētajā brīdī esošo apstākļu un dažādu faktoru novērtējums, lai secinātu, vai ir iespējama muitas funkciju un uzdevumu efektīva un pilnvērtīga izpilde, nodarbinot konkrēto amatpersonu un papildus ievērojot viņam noteikto nodarbināšanas aizliegumu.

[19] Kā izriet no lietas materiāliem gan pieteicējam, gan /pers. A0/ no obligātās veselības pārbaudes kartēs norādītā izriet, ka viņi veselības stāvokļa dēļ nevar veikt amata pienākumus, kas saistīti ar smagumu celšanu vai pārvietošanu. Gan attiecībā uz pieteicēju, gan attiecībā uz /pers. A0/ Dienests ir veicis izvērtējumu par to, vai ir iespējama amatpersonu turpmāka nodarbināšana, ievērojot noteikto aizliegumu (*lietas 1.sējuma 25., 46. un 2.sējuma 72.-73.lapa*). Taču, lai gan abām amatpersonām ir vienāds faktors, kas liedz pildīt konkrētus amata pienākumus, nav konstatējams, ka abos gadījumos kopumā pastāvēja vienādi faktiskie apstākļi, lai Dienestam būtu pienākums attiecībā uz pieteicēju pieņemt tādu pašu lēmumu kā attiecībā uz /pers. A0/.

Izvērtējums par iespēju nodarbināt minētās amatpersonas, ievērojot viņiem noteiktos ierobežojumus, ir veikts dažādā laika periodā, kas nozīmē arī atšķirīgu situāciju Latgales Muitas kontroles punktu daļas MKP muitas kontroles funkciju īstenošanas un cilvēkresursu faktiskajos apstākļos. Tāpat pieteicējs paskaidrojumos tiesai ir vairākkārt uzsvēris, ka pieteicējs ar /pers. A0/ ir strādājis dažādās maiņās un viņi vienlaicīgi amata pienākumus nav veikuši, kā arī nav strādājuši vienā un tajā pašā darba vietā. Arī tas papildus norāda, ka pieteicēja un /pers. A0/ nodarbināšanas laikā ir pastāvējuši atšķirīgi faktiskie apstākļi un aspekti, kuri Dienestam bija jāņem vērā, vērtējot, vai ir iespējams nodrošināt efektīvu muitas kontroles darbu, ja konkrētā amatpersona nevar veikt noteiktus amata pienākumus (uzdevumus).

No Dienesta paskaidrojumiem izriet, ka Dienests gan pieteicēju, gan /pers. A0/ ir norīkojis veikt MKP 13.darba vietas pienākumus. Atbilstoši MKP 13.darba vietas aprakstam un Dienesta sniegtajiem paskaidrojumiem šajā darba vietā cita starpā veicami arī tādi pienākumi (uzdevumi), kas saistīti ar smagumu celšanu vai pārvietošanu. Ņemot vērā, ka vienā maiņā MKP 13.darba vietā ir bijušas norīkotas četras amatpersonas (*lietas 1.sējuma 255.-257.lapa*), nav izslēdzams, ka, amatpersonām sadarbojoties, ir iespējams nodrošināt, ka amatpersona, kurai ir noteikti attiecīgi ierobežojumi, šajā darba vietā neveic tos pienākumus (uzdevumus), kas saistīti ar smagumu celšanu vai pārvietošanu. Taču, kā izriet no lietas materiāliem un pieteicēja paskaidrojumiem, pieteicējs ir vispār atteicies strādāt 13.darba vietā, kā pamatu tam norādot vēl citu apstākli (lielu attālumu noiešana ierobežotā laikā, kas nodara kaitējumu pieteicēja veselībai) (*lietas 1.sējuma 49.-50.lapa*).

Pieteicējs ir minējis, ka viņam saskaņā ar Darba aizsardzības likumu bija tiesības atteikties no darba veikšanas, ja tā veikšana rada risku viņa veselībai, un šāda atteikšanās nevar radīt viņam nelabvēlīgas sekas. Savukārt Dienests nepamatoti nebija noteicis veselībai kaitīgo vides apstākli, kas minēts noteikumu Nr. 219 1.pielikuma 4.9.3.apakšpunktā, to nebija iekļāvis obligātās veselības pārbaudes kartē un pieteicēja veselības stāvokļa atbilstība tam nepamatoti netika novērtēta. Taču apgabaltiesa norāda, ka konkrētajā gadījumā pieteicējs nav atbrīvots no amata tāpēc, ka ir atteicies no darba veikšanas sakarā ar to, ka vēl kāds papildu apstāklis radīja risku viņa veselībai. Atteikšanās ir vērtēta kopsakarā ar pieteicējam konstatēto kaitīgo darba vides faktoru un pieteicēja spēju nodrošināt amata pienākumu pilnvērtīgu izpildi. Savukārt, ja pieteicējs uzskatīja, ka pastāv vēl kāds veselībai kaitīgs vides apstāklis, kas nav atbilstoši identificēts un novērtēts, tad pieteicējam nebija šķēršļu savlaicīgi vērst Dienesta amatpersonu uzmanību uz to. Apgabaltiesa uzskata, ka šīs lietas kontekstā nav izšķiroši noskaidrot, vai ierēdņa veselību konkrētā amata pienākumu izpildē patiesi ietekmē arī noteikumu Nr. 219 1.pielikuma 4.9.3.apakšpunktā minētais veselībai kaitīgais darba vides faktors.

Apgabaltiesa atzīst, ka minētais kopsakarā norāda, ka pieteicējs lielākā mērā kā /pers. A0/ nespēj pilnvērtīgi veikt visus amata pienākumus, nav vērsts uz sadarbību, bet tas būtiski ietekmē citu amatpersonu noslodzi, kā arī kavē Dienestu pilnvērtīgi plānot cilvēkresursus un ar tiem rēķināties muitas kontroles funkciju efektīvai nodrošināšanai. Rezumējot minēto, apgabaltiesa nesaskata, ka Dienests būtu pieļāvis acīmredzamas kļūdas novērtējumā, ka nav iespējama pieteicēja turpmāka nodarbināšana amatā, ievērojot noteikto aizliegumu. Tāpat apgabaltiesa nekonstatē vienlīdzības principa pārkāpumu attiecībā pret pieteicēju.

Šādos apstākļos, kad pamatoti nav iespējams nodarbināt pieteicēju konkrētajā amatā, jo tiek ietekmēta muitas kontroles funkcijas efektīva īstenošana, kā arī nav iespējama pieteicēja pārcelšana citā ierēdņa amatā (Dienests ir piedāvājis pieteicējam pārcelšanas iespēju, bet pieteicējs piekrišanu pārcelšanai nav izteicis; *lietas 1.sējuma 114.-121.lapa*), tiesiska un pamatota ir valsts civildienesta attiecību izbeigšana ar pieteicēju, pamatojoties uz Valsts civildienesta likuma 41.panta 1.punkta „m" apakšpunktu.

Līdz ar to Lēmums (Rīkojums) ir atzīstams par tiesisku un pamatotu, tā atcelšanai nav pamata, bet pieteicēja pieteikums šajā daļā ir noraidāms.

[20] Ņemot vērā, ka nav konstatēts Lēmuma (Rīkojuma) prettiesiskums, nepastāv zaudējumu atlīdzināšanas pamats saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumu. Ņemot vērā minēto, mantiskā zaudējuma (nesaņemtās darba samaksas) un morālā kaitējuma atlīdzinājuma prasījums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt /pers. C/ pieteikumu daļā par Finanšu ministrijas 2016.gada 1.augusta lēmumu Nr.12-34/50 atcelšanu, kā arī par mantisko zaudējumu (nesaņemtās darba samaksas) un morālā kaitējuma 500 *euro* apmērā atlīdzinājumu.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente I.Juhņeviča-Knoka

Tiesnese L.Vīnkalna

Tiesnesis V.Poķis